

“For Tomorrow We Shall Die”

Sponsored by Jake and Karen Abilevitz in memory of Jake’s Beloved Parents, ז"ל & לאה בת אברהם ז"ל, יהושע בן שמעון דב ז"ל and Karen’s brother

1) Avos 2:10

<p>They [each] said three things. R. Eliezer said:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Let the honour of thy friend be as dear to thee as thine own; 2. And be not easily provoked to anger; 3. And repent one day before thy death, 4. And [he also said:] warm thyself before the fire of the wise, 5. And beware of their glowing coals, that thou mayest not be singed, for their bite is the bite of a fox, and their sting is the sting of a scorpion, and their hiss is the hiss of a serpent, and all their words are like coals of fire. 	<p>הם אמרו שלשה שלשה דברים רבי אליעזר אומר</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך 2. ואל תהי נוח לכעוס 3. ושוב יום אחד לפני מיתתך 4. והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים 5. והוי זהיר בגבולתן שלא תכוה שנשיכתן נשיכת שועל ועקיצתן עקיצת עקרב ולחישתן לחישת שרף וכל דבריהם כגחלי אש
--	---

PART 1 – Repent One Day Before Death

2) JABEZ, JOSEPH BEN HAYYIM (d. 1507) - Hebrew homilist and exegete (Spain → Italy) - הר"י יעב"ץ

שוב יום אחד לפני מיתתך . גם זו אזהרה ללמוד החורה , כי החשובה תורה ומעשים טובים , ועיקר החשובה שיחזק בחורה שחיה לו למגן כמ"ש רבינו יונה בשערי (דרק) [החשובה] , וכבר אמר האל ואם לא עשנו אימתי , והוא ענין מוסרו טוב יום אחד . וכחזר כ"י ישראל כי זה המאמר יש לו נגלה ונסתר . הנגלה כי אפילו יום אחד קודם המות תועיל החשובה , והנסתר כי כיון שהאדם מורכב יש לו לדעת שסופו למות וא"כ ימנע יחשבה מעשיו למען לא יבוש בשעה עולם . אמר ש"ס (קהל ס) כי החיים יודעים שימותו , והמתים הם הרשעים , אינם יודעים מאומה . ודן דין אמת שהרופא אם לא ירפא לא יקרא רופא , וידיעה הרשעים שימותו אינה ידיעה כיון שהם מחרשלים להבין דבר לנפשם , ומזה בעלם חכמת הרשע ורואי להקרא סכל , זה נעם (תהלים נג) איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת , כי אינו מעמיק בדרוש . ואמר המשורר (סס מע) כלאן לשאל שמו מות ירעס , אינם יודעים מהמות עד שיחטו . וכחז עליו כ"י שהסגור היה כוונתו של ר' אליעזר , והביא ראיה משאלת תלמידיו וכי אדם יודע מתי ימות . ח"ל כ"ש יעשה החשובה היום . ולי משם ראיה שעיקר דברו האגלה כדברי כ"י ישראל . ואם לא היה לו לפרש להם יעשה חשובה ולא יאמר כ"ש , אבל רצה אם יתן אל לבו כך כ"ש שיוסיף להיטיב :

3) Shabbos 153

<p>We learnt elsewhere, R. Eliezer said: Repent one day before your death.⁹ His disciples asked him, Does then one know on what day he will die? Then all the more reason that he repent to-day, he replied, lest he die tomorrow, and thus his whole life is spent in repentance. And Solomon too said in his wisdom, Let thy garments be always white; and let not thy head lack ointment.¹⁰ R. Johanan b. Zakkai said: This may be compared to a king who summoned his servants to a banquet without appointing a time. The wise ones adorned themselves and sat at the door of the palace. [‘for,'] said they. ‘is anything lacking in a royal palace?’¹¹ The fools went about their work, saying, ‘can there be a banquet without preparations?’¹² Suddenly the king desired [the presence of] his servants: the wise entered adorned, while the fools entered soiled. The king rejoiced at the wise but was angry with the fools. ‘Those who adorned themselves for the banquet,’ ordered he, ‘let them sit, eat and drink. But those who did not adorn themselves for the banquet, let them stand and watch.’ R. Meir’s son-in-law said in R. Meir’s name: Then they too would [merely] look as being in attendance.¹³ But both sit, the former eating and the latter hungering, the former drinking and the latter thirsting, for it is said, Therefore thus saith the Lord God, Behold, my servants shall eat, but ye shall be hungry: behold, my servants shall drink, but ye shall be thirsty: [behold, my servants shall rejoice, but ye shall be ashamed:] behold, my servants shall sing for joy of heart, but ye shall cry for sorrow of heart.¹⁴</p>	<p>תנן התם, רבי אליעזר אומר: שוב יום אחד לפני מיתתך. שאלו תלמידיו את רבי אליעזר: וכי אדם יודע איזהו יום ימות? - אמר להן: וכל שכן, ישוב היום שמא ימות למחר, ונמצא כל ימיו בתשובה. ואף שלמה אמר בחכמתו: גבכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר. אמר רבן יוחנן בן זכאי: משל למלך שזימן את עבדיו לסעודה, ולא קבע להם זמן. פיקחין שבהן קישטו את עצמן וישבו על פתח בית המלך, אמרו: כלום חסר לבית המלך? טיפשיין שבהן הלכו למלאכתן, אמרו: כלום יש סעודה בלא טורח? בפתאום ביקש המלך את עבדיו. פיקחין שבהן נכנסו לפניו כשהן מקושטין, והטיפשיים נכנסו לפניו כשהן מלוכלכין. שמח המלך לקראת פיקחים, וכעס לקראת טיפשיים. אמר: הללו שקישטו את עצמן לסעודה - ישבו ויאכלו וישתו, הללו שלא קישטו עצמן לסעודה - יעמדו ויראו. חתנו של רבי מאיר משום רבי מאיר אמר: אף הן נראין כמשמשיין. אלא, אלו ואלו יושבין, הללו, אוכלין, והללו - רעבין, הללו שותין והללו צמאים, שנאמר דכה אמר ה' הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה עבדי ישתו ואתם תצמאו הנה עבדי ירנו מטוב לב ואתם תצעקו מכאב לב.</p>
--	---

ולא אמר פן תמות היום, מדיכול להתנצל מדאין מרגיש בעצמו חולשת וחולי עדיין, אבל ראוי לאדם לחשוש, מה לא יוכל להתהוות בין היום למחר

(5)

ושוב יום אחד לפני מיתתך

במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד. "בעל תשובה" הוא כמו הביטוי "בעל לשון הרע" הקבוע ועסוק בכך, וכן "בעלי תשובה" הם העסוקים תמיד בתשובה, דהיינו שתשובתם שלמה וגמורה.

אמנם גם מי שתשובתו אינה שלמה כל כך מועלת היא לו למחילת העונות וצדיק גמור הוא.

"שוב יום אחד לפני מיתתך", ולא ביום מיתתך, כדי שתוכל לקיים במעשה ממש גם את חלק העזיבה, עזיבת החטא, של התשובה.

(מדרן הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל, אור לנתיבותי עמ' קה)

(6)

ח) "בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר".

אך מצינו עוד דבר אחר שצריך לעשות לפני המיתה, והוא התוכחה, כמבואר בספרי (פרשת דברים, והובא שם ברש"י) "מפני ארבעה דברים אין מוכיחין את האדם אלא סמוך למיתה, כדי שלא יהא

מוכיחו וחוזר ומוכיחו, ושלא יהא חבירו רואה ומתבייש ממנו וכו', והתם אינו מובן איך יוכיחו סמוך למיתתו, וכי מנא ידע האדם מתי ימות, ולא שייך למימר שיוכיחו כל יום מחשש שמא ימות, דאדרבה אינו נכון להוכיח אלא סמוך למיתה.

ומביא הגה"צ רבי חיים יהודה סג"ל דייטש זצ"ל דומ"ץ דק"ק מאקאווא" בהקדמה לספרו 'אהבת חיים' (ארחות חיים) צוואת המחבר אות ב) אגרת שכתב לו בנו הגה"צ רבי יהושע דייטש זצ"ל, דברי אלקים חיים ששמע מפה קדשו של הרה"ק בעל 'אהבת ישראל' מויזניץ זי"ע בעת ששהה עמו בצוותא חדא בגרוסוורדיין, שביאר דברי חז"ל אלו באופן נפלא מאד, גבוה מעל גבוה, וכה אמר:

כוונת רבותינו ז"ל לזרו את האדם לשוב בתשובה כשהוא במדריגה של "לפני מותו", כלומר כשהוא בבחינת התפשטות הגשמיות, וזו היא תשובה שלימה המגיעת עד כסא הכבוד, כי הוא סילק את עצמו לגמרי, נמצא שהתנא מלמדנו דרך תשובה, דאינו

מספיק במה שמתמיד וחוזר בתשובה כמו הפירוש הפשוט במשנה, אלא גם על איכות התשובה היא בהתפשטות הגשמיות וכך ישוב אל ה' וירחמהו.

והכי נמי בעת שהולך להוכיח את חבירו יסלק מעל עצמו כל נגיעותיו, וכאשר הוא עומד בהתפשטות הגשמיות ילך ויוכיחו. ובה יתבאר כמין חומר המשך דברי רש"י שם "כדי שלא יהא מוכיחו וחוזר ומוכיחו", כי כאשר יוכיחו כשהוא במדריגה זו של התפשטות הגשמיות בודאי יהיו דבריו נשמעים ויעשו מסילות בלב השומע לחזור למוטב, כי דבריו יהיו יוצאים מן הלב, וממילא לא יהא צריך להוכיח ולחזור ולהוכיח.

Part 2: Warm but Not Burned

7 פירוש המשנה לרמב"ם מסכת אבות פרק ב

ואמנם אומרו והוי מתחמם כנגד אורן וכו' - אין הוא ממאמרו אשר חניך בו, אלא ממה ששמעו מזולתו וסיפרו, ומפני זה לא נמנה בכלל מאמריו. והכוונה בזה הציווי, שהוא אומר לך: כאשר תתחבר לחכמים ובעלי המעלות - אל תנהג בחברתם קלות ראש ותרבה להתחטא עליהם, וגם אל יאוימו פניך עמם, אלא תהיה חברתך להם שתתקרב עד מקום שיקרבוך, ותעמוד אצל הגבול שיגיעוך אליו, ולא תוסיף להתקרב אליהם יתר על מה שקרבוך, כדי שלא תתקלקל דעתם עליך, ותתהפך אהבתם לשנאה, ולא תגיעך מהם התועלת אשר תקווה אותה. והמשיל זה במי שיתחמם באש, שאם ישב בריחוק מה ממנה - יהנה מחומה, ויקבל תועלת מאורה, ואם יפקיר עצמו ויוסיף להתקרב - ייכוה, ותשוב לו התועלת לנזק, והוא ענין אומרו על צד המשל: "הוי מתחמם כנגד אורן שלחכמים, והוי זהיר מגחלתן". אחר כך הוסיף להפחיד מזה, ואמר: אל תחשוב שאם יקצוך בלשונותיהם תשוב ותפייסם בדברים ויתפייסו, כי הם לא יקבלו הלחש, כמו שלא יקבלו השרף, כמו שאמר: +תהלים נח ו+ "אשר לא ישמע לקול מלחשים". ואתה תראה זה במעשה גחזי עם רבו, וישוע הנצרי עם יהושע בן פרחיה

8 פירוש רש"י על אבות פרק ב

והוי מתחמם כנגד אורן שתשמע לדבריהם: והוי זהיר בגחלתן שלא תכוה. שלא תענש על ידם אם תעבור על דבריהם

PART 3: Broad Picture of the Mishna

(9) הר"י יעב"ץ

ר'א ב'ו כ'מ'ג'ס י'ג ל'ד'ק'ק ש'ני ד'נ'ר'ים . ס'א' א'ל : ה'ד'נ'ר'ים ע'ם מ'ס ה'ס נ'ק'ש'ר'ים . ב'י
 ה'ל'א פ'ח'ג'מ'י'ן ח'ל'ח'א י'י'ע'ד ו'א'נ'א ח'ז'י'נ'א ת'ר'כ'ע, ע'ד ש'א'מ'ר א'ח'ד מ'ן ה'מ'פ'ר'ש'ים ש'א'י
 מ'ה'ח'כ'ס ד'ב'ר נ'וס'ף ה'ו'א, ו'ל'א י'ד'ע'ת'י ל'מ'א ה'ו'ס'י'פ'ו ב'ז י'ו'ת'ר מ'כ'ל'ס . ו'ה'נ'ל ש'ה'ו'א ד'ב'ר
 א'ח'ד ב'ד'ר'ך א'ר'ץ, ב'י ב'נ'ו'ת, ג' ב'ת'ו'ר'ה, כ'א'י'ל'ו א'מ'ר י'א'מ'ר ש'ב'א'לו כ'ג' י'ו'כ'ל א'ד'ם
 ל'ה'ש'י'ג ה'ש'ל'מו'ת, ו'כ'ז'ר י'ד'ע'ת ש'ה'ש'ל'כ ב'ת'ו'ר'ה י'ק'ר'א ח'כ'ס, ו'ב'מ'ל'ו'ת כ'ע'ל ה'ב'י'ת, ו'נ'ד'ר'ך
 א'ר'ץ ע'ם ה'א'ר'ץ, ו'ה'ח'כ'ר מ'ש'ל'ב'ת'ם נ'ק'ר'א כ'ז'ר . י'ג' כ'כ'ו'ד, ב'ד'ר'ך א'ר'ץ . ו'א'ל ה'ב'י ט'פ'
 ל'כ'ע'ו'ס, ח'ש'לו'ס ז'ה, כ'י א'ס י'כ'ע'ו'ס ע'ל'יו ב'ק'לו'ת א'י'ן ז'ס כ'כ'ו'ד, ס'ל'א ל'א י'כ'ע'ו'ס ה'א'ד'ם
 כ'נ'ג'ד מ'י ש'נ'ח'ח'י'י'ב ב'כ'כ'ו'ד, ו'כ'א'י'לו א'ת'ר א'ח'ד ש'א'י א'פ'ש'ר ס'ל'א ל'כ'ע'ו'ס א'ל ה'ב'י ק'ל . ז'ס
 ט'ע'ס (ק'ה'ל'ה ז') כ'י כ'ע'ס ב'ח'י'ק כ'ס'י'ל'ים י'נ'ו'ח . א'מ'נ'ס א'ל'ל ה'מ'ש'כ'י'ל'ים י'ע'ב'ו'ר ל'א י'מ'ו'ח . ו'ט'ע'ס
 ח'י'ק כ'י כ'ע'ס'ס נ'כ'ח'ר ל'א י'ג'לו'ו'ו, ו'ש'ו'ב ה'ו'א כ'נ'ג'ד ה'מ'ל'ו'ה, כ'י ה'י'ר' ב'ח'ח'ל'ח'ו מ'פ'ת'ח'ה ה'א'ד'ם,
 ב'א'ו'מ'רו מ'ע'ב'יר ר'א'ש'ו'ן ר'א'ש'ו'ן, ו'א'ח'ר ש'נ'ח'מ'ל'א ט'ב'י'ד'ו'ת א'ו'מ'ר ס'ל'א ה'ס'פ'י'ק ה'ש'ו'כ' . ו'ז'
 מ'ח'ח'מ'ס כ'נ'ג'ד ה'ת'ו'ר'ה, ו'ד'מ'ה ה'ת'ו'ר'ה ל'א'ש ל'פ'י ש'ח'ו'ע'ל'ת'ה ג'ד'ו'ל'ה מ'א'ר, ו'א"ל ל'ס'ו'ת
 ז'ול'ת'ה, ו'ה'י'א כ'ח'ס, ו'כ'ן ה'ת'ו'ר'ה, א'מ'נ'ס ל'מ'ח'נ'ה'ג'ים ז'ס כ'מ'ש'פ'ט, ו'א'ס י'פ'ש'ט ז'ס ה'י'ח'ש'
 ג'ד'ו'ל מ'ח'ו'ע'ל'ת'ה, ו'ז"ש ו'ה'ו'י ז'ה'י'ר ג'ל'א ח'כ'ו'ס, ל'ו'מ'ר כ'י י'ע'ר'כ'ס ו'י'א'ר ז'ה ל'א י'ב'נ'ה מ'א'י
 ה'י'ו'ת'ה ב'ח'ס :

10) לב אבות - LEVI (Bet ha-Levi), SOLOMON BEN ISAAC (1532–1600), rabbi, commentator, author, and community leader.. He was born in Salonika....

ז'את ה'מ'ד'ר'ג'ה . ע'וד א'ו'פ'ש'ר ט'ר א'ל'י'ע'ז'ר ב'כ'ו'א'ו ה'נה ל'ה'ת ע'צ'ו'ת ע'ל ש'ל'ש'ת ח'ל'ק'י ה'ש'ל'מו'ת ה'ת'ח'כ'ס
 ל'ה'ת ח'מ'ס'ה ע'צ'ו'ת כ'נ'ג'ד ס'ב'ר'ו'ת ה'ת'מ'ס'ה ת'ל'מ'י'ד'ים ה'נ'ז' ק'וד'ם ז'ס א'ל'א ש'ס'ב'ר'ו'ת ח'כ'ר א'ו'ה'ה ל'ס'ב'ר'ת ר'
 א'ל'ע'ז'ר ב'ן ע'ר'ך ה'ו'א'י'ל ו'ש'נ'י'ה'ם ה'יו מ'ס'כ'י'ת'י'ן ב'ע'י'ן . ו'ה'נה כ'נ'ג'ד ס'ב'ר'ת ר' י'ה'ו'ש'ע ש'נ'א'ת' ע'ל'יו א'ש'ר'ו
 י'ו'ל'ד'ת'ו ו'ה'ו'א א'י'ן ח'כ'ר ט'ו'ב א'ת' י'ה'י כ'ב'ו'ד ח'ב'י'ר'ך ח'כ'י'ב ע'ל'י'ך כ'ש'ל'ך . ו'ע'ל ס'ב'ר'ת ד'ב'י'ו'ס'י ש'נ'א'ת' ע'ל'יו
 ש'ה'ו'א ח'ס'יד נ'ו'ה ו'א'ת'נ' ו'א'ל ה'ה'י נ'ח ל'כ'ע'ו'ס כ'י ב'א ל'כ'ל'ל כ'ע'ס ב'א ל'כ'ל'ל ט'ע'ו'ת ו'ח'ס'י'ד ה'ו'א ח'כ'ר'ו'ש ה'ע'נ'ו
 ה'ה'ת'ר'ח'ק מ'א'ד מ'ן ה'כ'ע'ס . ו'ע'ל ס'ב'ר'ת ר'ב'י ש'מ'ע'ו'ן ש'א'ת' ה'ר'ו'א'ה א'ת ה'נ'ו'ל'ד ל'ס'ב'ת י'ר'א'ה'ו מ'ן ה'ח'ט'
 ו'ה'ו'א'ה א'ת ה'נ'ו'ל'ד ר'ו'צ'ה ל'ו'ג'ר כ'י ל'א י'ד'ע'ת'ה י'ל'ד י'ו'ס ו'א'י'ש'ר ש'י'ק'י'ש ה'מ'ו'ת ע'ל ד'ל'ה ל'ה'ח'ו פ'ה'א'ו'ס
 כ'י י'ו'ס ה'מ'ו'ת נ'י'ו'ס ה'ו'ל'ד'ו ל'ו'ה א'ת' נ'ש'ו'ב י'ו'ס א'ח'ד ל'פ'נ'י מ'י'ת'ה'ך . ו'ע'ל ס'ב'ר'ת ש'א'ת' ע'י'ן ט'ו'ב'ה ב'ה'ש'ס'ו
 ה'ג'מ'ו'ר'ת ו'ק'ב'ל'ת ה'ח'כ'מ'ים א'ת' ו'ה'ו'י מ'ת'ח'י'נ'ס כ'נ'ג'ד א'ו'ר'ך ש'ל ח'כ'מ'ים . ו'ע'ל ר'ב'י א'ל'ע'ז'ר ב'ן ע'ר'ך ש'נ'ו'ה
 ב'ח'ק'י'ד'ה ו'כ'פ'ל'ט'ו'ל ו'ב'ק'ק'ה ג'ח'ל'ה ה'ח'כ'מ'ים כ'ר'י ל'ה'נ'ו'ב'א מ'י'מ'נ'ו א'ש א'מ'ח'ד'ש א'ת' ו'ה'ו'י ז'ה'י'ר ב'ג'ח'ל'ת'ן ש'מ'א

NAME	PRAISE	STRAIGHT PATH
r. Eliezer b. Hyrcanus	plastered cistern which loses not a drop	a good eye
r. Joshua b. Hananiah	happy is she that bare him	a good friend
r. Jose, the priest	is a pious man	a good neighbor
r. Simeon b. Nethaneel	one that fears sin	one who looks what shall be brought forth
r. Eleazar b. 'arach	is like unto a spring that [ever] gathers force	a good heart

11) פרקי משה - ALMOSNINO, MOSES BEN BARUCH (c. 1515–c. 1580), Salonika rabbi, scholar, and preacher.

ואמנם הבנת כונת השלם הזה בדבריו אלה תובן בנקל מסכים למה שביארנו בדעתו אצל השלמות אשר שם ליסוד מוסד ועקר יקר הערך להשגת התכלית הזכירה במה שילמוד האדם באופן שימצא תלמודו בידו בכל עת ובכל רגע. ולהישיר ולהדריך אל המכוון הזה אמר שלשה דברים שהם דרכים נאותים מאד להישירת התכלית הזוה. הראשון הוא בקשת החברה בלמוד וזה מבואר למבנים כי מה שיוציא האדם בפיו ובשפתיו הוא הדבר אשר יזכור יותר כי אם לא יוציא אותו בפיו ובשפתיו לא יזכרהו. ועל כן צריך שיהיה למודו עם חבר כאומרו אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וכו'. אך אם ישב בדד וידום עם שזה יועיל על העיין הדבק מפאת ההתבודדות הנה לשיחור האדם מה שילמוד יצטרך אל הדבור החצוני בנוכר. על כן הזהיר ראשונה יהי כבוד חבירך חביב עליך כשלך. יר' כדי שתתקיים בידך הזכירה אתה צריך לחבר וכדי שתתקיים חברתו עמך צריך שתזהר מאד שיהיה כבודו חביב עליך כשלך כי אם לא תעשה כן במהרה תנתק חוט החברה ותפסד בלי ספק.